

Φούλατζικ

Summary :

Το χωριό βρίσκεται σε πλαγιά, 12 χλμ. από τη νότια ακτή του Αστακηνού κόλπου και 10 χλμ. βόρεια από τη λίμνη της Νίκαιας. Πριν από τη Μικρασιατική Καταστροφή ο πληθυσμός του χωριού ανερχόταν σε 2.500 άτομα. Οι κάτοικοί του ασχολούνταν με τη γεωργία, την κτηνοτροφία και τη σιροτροφία.

Geographical Location

ΒΔ Μικρά Ασία

Historical Region

Βιθυνία

Administrative Dependence

καϊμακαμλίκι Καραμουρσάλ, μουντεσαριφλίκι Νικομήδειας

1. Ανθρωπογεωγραφία

Το χωριό Φούλατζικ βρίσκεται 12 χλμ. από τη νότια ακτή του Αστακηνού κόλπου και 10 χλμ. βόρεια της λίμνης της Νίκαιας. Απέχει 13 χλμ. Ν-ΝΔ του Καραμουρσάλ, 35 χλμ. ΝΔ της [Νικομήδειας](#) και 19,5 χλμ. ΒΔ της [Νίκαιας](#). Δεν είναι γνωστή η ετυμολογία του ονόματός του. Ωστόσο ήταν κοινό τόσο για το μουσουλμανικό στοιχείο όσο και για το χριστιανικό, ενώ παραμένει και σήμερα ως επίσημη ονομασία του χωριού (Fulacik). Πριν από τη [Μικρασιατική Καταστροφή](#) ο πληθυσμός του χωριού ανερχόταν σε 2.500 κατοίκους (700 σπίτια).¹ Τον ίδιο αριθμό δίνει και η στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Οι κάτοικοι θεωρούνταν ντόπιοι, ενώ υπήρχε και αυξημένη ενδογαμία στο επίπεδο του χωριού. Οι κάτοικοι του χωριού ήταν τουρκόφωνοι και μόνο οι μαθητές (κυρίως αγόρια, ελάχιστα κορίτσια) μάθαιναν τα ελληνικά.

2. Διοικητική Υπαγωγή

Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτουμε για τις αρχές του 20ού αιώνα, το Φούλατζικ ανήκε στο [καϊμακαμλίκι](#) του Καραμουρσάλ, το οποίο με τη σειρά του υπαγόταν στο [μουντεσαριφλίκι](#) της [Νικομήδειας](#) (İzmit).² Το χωριό ανήκε εκκλησιαστικά στη [μητρόπολη Νικομηδείας](#).

3. Θρησκεία – Εκπαίδευση - Οικιστική δομή

Στο χωριό υπήρχε μια εκκλησία αφιερωμένη στον άγιο Γεώργιο η οποία ήταν μεγάλη, πέτρινη, με χωρητικότητα περί τα 400-500 άτομα. Το σχολείο στεγαζόταν σε διώροφο κτήριο. Ήταν μεικτό, τα κορίτσια όμως που παρακολουθούσαν μαθήματα ήταν ελάχιστα. Τα σπίτια του χωριού ήταν ξύλινα, συνήθως διώροφα, και αρκετά πυκνά δομημένα. Όλοι οι δρόμοι ήταν λιθόστρωτοι (καλντερίμια). Το χωριό είχε τρεις συνοικίες: Aşağı mahalle, Yukarı mahalle και Karşı mahalle. Έξω από το χωριό (μία ώρα σε ανηφορικό δρόμο) υπήρχε ένα εξωκκλήσι, αφιερωμένο επίσης στον άγιο Γεώργιο.

Στη γιορτή του αγίου Γεωργίου γινόταν μεγάλο πανηγύρι, κατά το οποίο συγκέντρωναν ζώα, τα οποία έσφαζαν και με το κρέας τους μαγείρευαν ένα φαγητό που λεγόταν keskek. Το πανηγύρι διαρκούσε μία εβδομάδα. Κατά τη διάρκεια του πανηγυριού επισκέπτονταν το χωριό και μουσουλμάνοι των διπλανών χωριών, όπως του Κούρτκιοϊ και του Εϊμπέλ.³

Ανάμεσα στους άντρες του Φούλατζικ, όπως και στους μουσουλμάνους της ευρύτερης περιοχής, ήταν διαδεδομένη η πάλη. Αρκετοί ήταν παλαιστές (πεχλιβάνηδες) και πάλευαν στα αλώνια του χωριού είτε μεταξύ τους, είτε με τους μουσουλμάνους γείτονες, με την αφορμή εορτών και πανηγύρεων. Παραδίδεται πως η πάλη ήταν καθαρά ανδρική υπόθεση, ενώ τις γυναίκες τις περιόριζε ο [μουχτάρης](#) του χωριού στο προαύλιο της εκκλησίας. Το έθιμο της πάλης μεταφέρθηκε από τους Φουλατζικιώτες στη νέα τους πατρίδα στον Εύρωπο Παιονίας (Κιλκίς).⁴

Φούλατζικ

Ένα άλλο επίσης ενδιαφέρον έθιμο διεξαγόταν στη γιορτή του Αϊ-Γιαννιού: την παραμονή της γιορτής τα παιδιά γύριζαν στα σπίτια και έπαιρναν κοφίνια από τους νοικοκυραίους. Τα κοφίνια αυτά τα γέμιζαν με ξύλα και άχυρα και τα κατακόνανε. Ανήμερα της γιορτής τα μετέφεραν στην πλατεία και τους έβαζαν φωτιά. Τα παιδιά πηδούσαν πάνω από τις φωτιές ενώ ο κόσμος που ήταν συγκεντρωμένος τριγύρω τραγουδούσε διάφορα τουρκικά τραγούδια.

4. Οικονομία

Οι κάτοικοι ασχολούνταν με τη γεωργία, την κτηνοτροφία και τη σηροτροφία.⁵ Στο χωριό υπήρχαν επίσης πολλά καταστήματα, όπως μπακάλικά, κουρεία, χασάπικα και καφενεία. Οι κύριες εμπορικές συναλλαγές του οικισμού διεξάγονταν με το Καραμουρσάλ, την [Κωνσταντινούπολη](#) και τη Νίκαια, όπου κάθε Τετάρτη γινόταν μεγάλο παζάρι.

5. Εγκατάσταση στην Ελλάδα

Το Φούλατζικ κάηκε το 1920 από τους Τσέτες. Οι περισσότεροι κάτοικοι διέφυγαν αρχικά στο Καραμουρσάλ και από εκεί στη Νικομήδεια. Οι οικογένειες του χωριού εγκαταστάθηκαν στον Εύρωπο Παιονίας (Κιλκίς), στην Κορμίστα Σερρών και στην Αθήνα.⁶

1. Αρχείο Προφορικής Παράδοσης Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, φάκ. Β 71. Στις αρχές του 20ού αιώνα (1905), σύμφωνα με την επίσημη στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου, στο Φούλατζικ κατοικούσαν 367 ελληνορθόδοξες οικογένειες· βλ. *Εθνικά Φιλανθρωπικά Καταστήματα Κωνσταντινουπόλεως, Ημερολόγιον του έτους 1906* (Κωνσταντινούπολη 1905), σελ. 135. Παρόμοια στοιχεία (375 οικογένειες) δίνει και ο Καβαλιέρος-Μαρκουίτζος· βλ. Καβαλιέρος-Μαρκουίτζος, Θ., *Από Κωνσταντινούπολεως εις Νίκαιαν. Ταξιδιωτικά εντυπώσεις εκ Βιθυνίας, μετ' εικόνων* (Κωνσταντινούπολη 1909), σελ. 145. Η στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου για το 1922 δίνει τον αριθμό των 2.500 ελληνορθόδοξων κατοίκων· βλ. Patriarcat Oecumenique, *Les atrocités kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie* (Κωνσταντινούπολη 1922), σελ. 222.

2. Το μουτσαριφλίκι της Νικομήδειας ήταν ανεξάρτητο και δεν υπαγόταν σε ευρύτερη διοικητική περιφέρεια αλλά απευθείας στο Υπουργείο των Εσωτερικών.

3. Για τις σχέσεις των Φουλατζικιωτών με τους μουσουλμάνους βλ. τις κινηματογραφημένες μαρτυρίες στην ενότητα "βίντεο" της φωτοθήκης.

4. Για την πάλη βλ. τις κινηματογραφημένες μαρτυρίες στην ενότητα "βίντεο" της φωτοθήκης.

5. Για τη σηροτροφία βλ. τις κινηματογραφημένες μαρτυρίες στην ενότητα "βίντεο" της φωτοθήκης.

6. Για τη φυγή από το Φούλατζικ και τις αλλεπάλληλες μετακινήσεις των προσφύγων στην Ελλάδα μέχρι την τελική εγκατάσταση, όπως και για τη σύντομη συμβίωση με τους μουσουλμάνους ανταλλαξιμους στη Μακεδονία, βλ. τις κινηματογραφημένες μαρτυρίες στην ενότητα "βίντεο" της φωτοθήκης.

Bibliography :

Φαλτάιτς Κ., *Αυτοί είναι οι Τούρκοι. Αφηγήματα των σφαγών της Νικομήδειας*, Αθήνα 1921

Glossary :

Φούλατζικ

	καϊμακαμλίκι, το
Οθωμανική διοικητική μονάδα που αντικατέστησε τον καζά στην Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.	
	μουτεσαριφλίκι, το
Οθωμανική διοικητική μονάδα μεσαίου μεγέθους που αντικατέστησε το σαντζάκι κατά την Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.	
	μουχτάρης, ο
Αιρετός κοινοτικός υπάλληλος, ο επικεφαλής της κοινότητας σε επίπεδο χωριού ή συνοικίας.	
	Τσέτες, οι
Ατακτα μουσουλμανικά ένοπλα σώματα που δραστηριοποιούνταν στην Ανατολία ήδη από την εποχή του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ήταν οι κύριοι υπεύθυνοι για τις βιαιοπραγίες κατά του άμαχου ελληνορθόδοξου πληθυσμού.	

Sources

Αρχείο Προφορικής Παράδοσης Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, φάκ. Β 71.

Ημερολόγιον Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων Κωνσταντινουπόλεως (Κωνσταντινούπολη 1905).

Patriarcat Oecumenique, Les atrocités kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie (Κωνσταντινούπολη 1922).

Καβαλιέρος-Μαρκουίζος, Θ., *Από Κωνσταντινουπόλεως εις Νίκαιαν. Ταξιδιωτικά εντυπώσεις εκ Βιθυνίας, μετ' εικόνων* (Κωνσταντινούπολη 1909).